

Η σχέση εφήβων γονέων

Ομοιότητες και διαφορές με την οικογένεια του προηγούμενου αιώνα (20ου).

Πρόλογος

Η οικογένεια αποτελεί μία κοινωνική ομάδα, της οποίας τα μέλη κατοικούν στον ίδιο χώρο και έχουν οικονομική συνεργασία. Στόχος της είναι η αναπαραγωγή, η κοινωνικοποίηση και ανατροφή των παιδιών, η αγάπη και η συντροφιά μεταξύ των μελών.

Η διαπαιδαγώγηση αλλά και η διαμόρφωση του χαρακτήρα ενός ατόμου, και πιο συγκεκριμένα ενός εφήβου, είναι μια ζωτικής σημασίας υπόθεση την οποία οι γονείς, λόγω της έλλειψης προτύπων αλλά και συμβουλών, δεν μπορούν να διαχειριστούν με ευκολία. Επιπλέον, η διαμόρφωση του χαρακτήρα ενός εφήβου και η στάση που πρέπει να τηρούν οι γονείς απέναντί του εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις αξίες αλλά και από τις ηθικές αρχές που έχουν καλλιεργηθεί στο οικείο-οικογενειακό περιβάλλον

Είναι υποχρέωση των γονιών να αντιμετωπίζουν με υπευθυνότητα και σύνεση τα προβλήματα αγωγής των παιδιών ιδιαίτερα κατά την περίοδο της εφηβείας. Θα πρέπει τα καθήκοντα να μοιράζονται εξίσου στον πατέρα και στην μητέρα.

Ωστόσο, αρκετές φορές εντοπίζονται εντάσεις και κατά συνέπεια συγκρούσεις μεταξύ των γονιών και των εφήβων. Οι κρίσεις αυτές επηρεάζουν αρνητικά πολλές φορές την καθημερινότητα των παιδιών.

Οι σχέσεις μεταξύ γονιών και εφήβων στο παρελθόν

Στο παρελθόν η οικογένεια ήταν κατά κανόνα πατριαρχική. Ο άνδρας, δηλαδή ο πατέρας ή ο γιος όταν δεν υπήρχε πατέρας, ήταν ο αρχηγός της οικογένειας. Με τον τίτλο αρχηγός εννοούμε ότι ο άνδρας ήταν εκείνος που αποφάσιζε για ό,τι αφορούσε τα μέλη της οικογένειας ακόμα και αν τα ίδια τα μέλη όπως: η γυναίκα, τα παιδιά ή και κάποιες φορές συγγενείς δευτέρου βαθμού έπρεπε να πάρουν αποφάσεις για τις ίδιες τις ζωές τους. Οι σχέσεις μεταξύ γονιών και εφήβων ήταν αυστηρές και δεν είχαν καμιά σχέση με σήμερα. Τα παιδιά είχαν στενότερη σχέση με τη μητέρα, ενώ με τον πατέρα ήταν σχεδόν τυπικές. Οι έφηβοι ακολουθούσαν τους γονείς τους στα κτήματα με αποτέλεσμα να μην διαθέτουν χρόνο ώστε να χτίσουν υγιείς σχέσεις μεταξύ τους. Ακόμα, οι γονείς είχαν πειθαρχήσει τα παιδιά τους με τέτοιο τρόπο ώστε να αποκτήσουν τη συμπεριφορά που αρμόζει στην εποχή τους, έχοντας κοινούς φίλους και εχθρούς. Τέλος, οι σχέσεις μεταξύ γονιών και εφήβων διαμορφώνονταν ανάλογα με τα στερεότυπα και τις αντιλήψεις της εποχής.

Οι σχέσεις μεταξύ γονιών και εφήβων σήμερα

Στο εσωτερικό της οικογένειας, οι έφηβοι συμμετέχουν σε πολλά κοινωνικά φαινόμενα. Ο έφηβος κατανοεί τη σημασία του να ανήκει σε μια ομάδα, αναλαμβάνει ενεργό ρόλο και συνειδητοποιεί τους θεσμούς και τις αξίες της οικογένειας.

Μεταξύ των γονιών και των εφήβων δημιουργείται μια σχέση αλληλεπίδρασης μέσα από την οποία "χτίζεται" η προσωπικότητα του έφηβου. Το παιδί έχει ανάγκη τους γονείς του με τη βοήθεια των οποίων θα διαμορφώσει τη συμπεριφορά του.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οι ισχυροί συναισθηματικοί δεσμοί που δημιουργούνται έχουν ως αποτέλεσμα οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μελών της να έχουν ένταση και διάρκεια. Όμως, μέσα στην οικογένεια οι διαφωνίες και οι συγκρούσεις είναι μέρος της φυσιολογικής λειτουργίας της οικογένειας. Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι διαφωνίες και οι διαμάχες επιλύονται με επιτυχία με τη γόνιμη συνεργασία όλων των μελών της οικογένειας και όταν επιτευχθεί αυτό τότε οι σχέσεις μεταξύ των μελών ενισχύονται.

Υποστηρίζεται συχνά η άποψη ότι η σχέση μεταξύ των γονιών και των εφήβων είναι αιτιώδης, δηλαδή η συμπεριφορά των γονιών είναι το αίτιο και η συμπεριφορά των παιδιών το αποτέλεσμα. Αυτή η άποψη ωστόσο δεν είναι απόλυτη αφού μπορεί η συμπεριφορά των εφήβων να είναι το αίτιο και οι αντιδράσεις των γονιών το αποτέλεσμα. Κάποιες έρευνες έχουν αποδείξει ότι η συμπεριφορά των γονιών επηρεάζει την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του εφήβου.

Η κατηγορία των γονιών που δείχνουν στοργή και αναγνωρίζουν την αυτονομία των παιδιών τους, εκδηλώνουν ελεύθερα την αγάπη τους προς αυτά. Έτσι ο ψυχικός κόσμος των παιδιών διαμορφώνεται έτσι ώστε το παιδί να έχει ενισχυμένο συναίσθημα συνεργασία, δημιουργικότητα κοινωνικότητα.

Επιπλέον, υπάρχει η κατηγορία των υπερπροστατευτικών γονιών. Οι γονείς αυτοί, θέλοντας να έχουν πλήρη έλεγχο των παιδιών τους σε συνδυασμό με την εκδήλωση της στοργής προς αυτά, οδηγούν τα παιδιά τους να υιοθετήσουν μια εγωιστική και τυραννική συμπεριφορά.

Μια άλλη σημαντική κατηγορία γονιών είναι οι αδιάφοροι γονείς. Οι γονείς συνδυάζουν εχθρότητα και αδιαφορία απέναντι στα παιδιά τους.

Τέλος , η κατηγορία των σκληρών και αυστηρών γονιών είναι εκείνη κατά την οποία τα παιδιά αναπτύσσουν το αίσθημα της πικρίας και εκδηλώνουν εχθρότητα προς κάποια άτομα.

Οι επίδραση των οικογενειακών σχέσεων στο παιδί εξαρτάται από τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της κοινωνίας μέσα στην οποία ζουν και κοινωνικοποιούνται τα μέλη της οικογένειας.

Για να λειτουργεί αρμόνικά η οικογένεια θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας κάποια χαρακτηριστικά όπως: η αγάπη, το αίσθημα ασφάλειας, η ελεύθερη επικοινωνία, ο σεβασμός μεταξύ των μελών της οικογένειας, θα πρέπει να κατανοούν τα μέλη τη σημασία των ηθικών αρχών και των αξιών καθώς που αποκάμουν από την γόνιμη λειτουργία της οικογένειας.

Προβλήματα μεταξύ γονιών και εφήβων

Ο σεβασμός, η κατανόηση και η ειλικρίνεια είναι βασικές προϋποθέσεις για την αρμονική συμβίωση των μελών. Ωστόσο, η μη ύπαρξη αυτών των χαρακτηριστικών καθιστά σχεδόν αδύνατη την επικοινωνία και κατά συνέπεια κυριαρχεί η δυσαρμονία στις οικογενειακές σχέσεις.

Αν και πολλοί γονείς προσπάθησαν να κατανοήσουν τη συμπεριφορά των εφήβων εξαντλώντας κάθε απόθεμα υπομονής και αντοχής, δεν τα κατάφεραν.

Πολλές φορές οι έφηβοι έρχονται σε σύγκρουση με τους γονείς τους λόγω της αδυναμίας κατανόησής τους από τους μεγαλύτερους. Έτσι δημιουργούνται παρεξηγήσεις και φιλονικίες. Οι δυσκολίες αυτές αντιμετωπίζονται μόνο με την ένδειξη κατανόησης από τους γονείς. Επίσης, οι νέοι στην προσπάθειά τους να ανακαλύψουν τον κόσμο έρχονται σε ρήξη όχι μόνο με τους γονείς τους αλλά και με το οικείο περιβάλλον τους.

Οι κρίσεις αυτές επηρεάζουν αρνητικά σε μεγάλο βαθμό τόσο την καθημερινότητα των νέων όσο και των γονιών. Οι νέοι νιώθουν απομονωμένοι, νιώθουν ότι δεν τους καταλαβαίνει κανένας και έτσι οδηγούνται μερικές φορές και στα άκρα. Εγκαταλείπουν την οικογενειακή τους εστία, απομακρύνονται από τους γονείς και σε μερικές περιπτώσεις οδηγούνται στην αυτοκτονία. Οι γονείς από την άλλη πλευρά δεν μπορούν να διαχειριστούν τα προβλήματα αυτά. Αν και είναι εκείνοι υπεύθυνοι ορισμένες φορές, αδυνατούν να κατανοήσουν τους νέους και επομένως να έρθουν σε επικοινωνία μαζί τους.

Οι αλλαγές στην ελληνική οικογένεια

Είναι φανερό πλέον πως η ελληνική οικογένεια έχει υποστεί αλλαγές τόσο στη δομή όσο και στη λειτουργία της. Στη διάλυσή της συμβάλουν φαινόμενα όπως: αύξηση των μονογονεϊκών οικογενειών, η υπογεννητικότητα τα ναρκωτικά, η βία, τα διαζύγια κ.τ.λ.

Οι αλλαγές από την παραδοσιακή αγροτική ελληνική οικογένεια είναι σημαντικές και εκτείνονται σε διάφορους τομείς. Στον ψυχολογικό τομέα δεν εντοπίζονται με άλλες αλλαγές. Στην Αθήνα και στις υπόλοιπες μεγάλες πόλεις εντοπίζεται το σχήμα της "εκτεταμένης αστικής οικογένειας". Οι σχέσεις μεταξύ των συγγενών δεν έχουν αλλοιωθεί. Ο ρόλος της γυναίκας έχει αλλάξει. Η γυναίκα μπορεί να εργάζεται ακόμα και όταν είναι μητέρα, μπορεί να φοιτά σε πανεπιστήμια, κατέχει σημαντική θέση στην οικογένεια λόγω της οικονομικής της προσφοράς αλλά και λόγω άλλων αλλαγών στο οικογενειακό δίκαιο. Οι αξίες, τα ήθη και τα έθιμα διατηρούνται και "μεταβιβάζονται" και στις επόμενες γενιές. Επιπλέον, έχει αλλάξει και ο ρόλος του πατέρα όσο μητέρας: οι γονείς παρέχουν συναισθηματική στήριξη στους εφήβους και γενικά στα παιδιά τους, κρατάνε ενωμένη την οικογένεια, φροντίζουν να διατηρούν το καλό

και το ευχάριστο κλίμα στην οικογένεια, συμβάλλουν στην διατήρηση των υγιών οικογενειακών σχέσεων και συμπαραστέκονται στους παππούδες, συμβάλλουν οικονομικά στην οικογένεια αφού πλέον εργάζονται και οι δύο και γενικά μοιράζονται τις υποχρεώσεις της οικογένειας.

Κλείνοντας συμπεραίνουμε πως είναι χρέος όλων μας να διαφυλάξουμε τις υγιείς σχέσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας, βελτιώνοντας όσο μπορούμε και με όποιον τρόπο μπορούμε τις σχέσεις αυτές μεταλαμπαδεύοντας τις αξίες και τις ηθικές αρχές στις επόμενες γενιές.

Πηγές:

www.ecclesia.gr

www.Kiatipis.org/BooksHosted

Κοινωνιολόγοι: Οικογένεια

Δημήτρης Μπούκουρας κλινικός Ψυχολόγος - Ψυχοθεραπευτής

Μέλη ομάδας